

Εκδήλωση για την ανακάλυψη των ανοσοκατασταλτικών ιδιοτήτων της κυκλοσπορίνης

30 χρόνια από την «ανακάλυψη»
που καθιέρωσε τη μεταμόσχευση σε όλο τον κόσμο

Προσδοκία και ευχή των ανθρώπων σε όλες τις εποχές ήταν η αντικατάσταση των φθαρμένων οργάνων τους με νέα υγιή, ώστε να εξασφαλίσουν όχι μόνο μακροζωία αλλά κυρίως καλύτερη ποιότητα ζωής. Σήμερα, το όραμα τόσων γενεών έχει γίνει πραγματικότητα χάρη στη μεταμόσχευση, η οποία αποτελεί μια θαυμαστή ιατρική και θεραπευτική πρακτική για ασθενείς που χωρίς αυτή είτε θα κατέληγαν στο μοιραίο, είτε θα ζούσαν μια βασανισμένη ζωή.

Η αληθινή μεταμόσχευση οργάνων αρχίζει στις αρχές του 19ου αιώνα, με τον επιφανή ιατρό και φιλόσοφο Alexis Carell, ο οποίος αποκατέστησε την αιματική ροή του μοσχεύματος με τη συρραφή και αναστόμωση των αγγείων, επίτευγμα για το οποίο κατέκτησε το βραβείο Nobel το 1902. Στις αρχές του 20ού αιώνα, έγιναν πολλές προσπάθειες για μεταμοσχεύσεις οργάνων σε πειραματόζωα και ανθρώπους, που όμως κατέληγαν σε αποτυχία, λόγω απόρριψης του οργάνου σαν συνέπεια ανοσολογικής αντίδρασης του οργανισμού. Η επιβίωση του μοσχεύ-

Εικόνα 1. Γενική άποψη του ακροατηρίου της εκδήλωσης.

ματος παρέμενε χαμηλή. Μεγάλη ώθηση στον τομέα της ανοσοκαταστολής έδωσε η χρησιμοποίηση της κορτιζόνης και της αζθειοπρίνης. Έκτοτε, η αλματώδης τελειοποίηση των χειρουργικών τεχνικών, οι σημαντικές ανακαλύψεις στην ανοσοβιολογία των μεταμοσχεύσεων, καθώς και η ανακάλυψη και χρησιμοποίηση νέων, επαναστατικών ανοσοκατασταλτικών φαρμάκων, όπως η κυκλοσπορίνη-Α, συνέβαλαν στην αύξηση του αριθμού των μεταμοσχεύσεων αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ασθενούς.

Το 1973, ο διακεκριμένος ανοσολόγος

Dr. Jean F. Borel Ph.D., επικεφαλής τότε της ανοσολογικής έρευνας της φαρμακευτικής εταιρείας Sandoz, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ανακάλυψη των εκλεκτικών ανοσοκατασταλτικών ιδιοτήτων του δραστικού μορίου που απομονώθηκε από το μύκητα *Tolypocladium inflatum*, δηλαδή της κυκλοσπορίνης-Α. Η κυκλοσπορίνη αναστέλλει εκλεκτικά τον πολλαπλασιασμό των Τ-κυτταροτοξικών λεμφοκυττάρων, τα οποία προκαλούν την απόρριψη του μεταμοσχευμένου οργάνου.

Η πρώτη πειραματική εφαρμογή της

Εικόνα 2. Ο κ. Κίτας, Πρύτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Εικόνα 3. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος.

Εικόνα 4. Ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΙΒΕΑΑ, κ. Γρηγόριος Σκαλκέας.

Εικόνα 5. Η απονομή της τιμητικής διάκρισης του καθηγητή Αλκιβιάδη Κωστάκη από τον πρόεδρο της Novartis (Hellas) AEBE κ. Α. R. Wyss και τον επικεφαλής έρευνας του Τμήματος Ανοσολογίας της Novartis κ. Α. Κατωπόδη.

Εικόνα 6. Στιγμιότυπο από την υποδοχή του Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου. Δίπλα του ο πρόεδρος της Novartis (Hellas) AEBE κ. Α. R. Wyss και η κ. Πέλη Γιαχνή, Διευθύντρια Επικοινωνίας.

παρουσία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλου και 300 περίπου επίτιμων προσκεκλημένων, εκπροσώπων του πολιτικού, θρησκευτικού και ιατρικού κόσμου.

Αναζητώντας απαντήσεις στα πλέον πιεστικά και δυσεπίλυτα θεραπευτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ιατρική κοινότητα, η Novartis συνεχίζει αδιάλειπτα την ερευνητική της προσπάθεια, αναπτύσσοντας επαναστατικές τεχνολογίες για την ανακάλυψη πρωτοποριακών φαρμάκων με αποκλειστικό γνώμονα την απαλλαγή των ανθρώπων από τις ασθένειες.

«Επειδή υπάρχουν ακόμη σημαντικές ανεκπλήρωτες ανάγκες των μεταμοσχευμένων ασθενών και απαιτούνται νέες και πλέον εξατομικευμένες θεραπευτικές λύσεις, η Novartis έχει θέσει σε εφαρμογή ένα από τα μεγαλύτερα στη διεθνή κλίμακα στη φαρμακευτική βιομηχανία προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης στη μεταμόσχευση, με στόχο να παράσχει θεραπείες, οι οποίες εξασφαλίζουν μεγαλύτερη επιβίωση και καλύτερη υγεία στους μεταμοσχευμένους ασθενείς», δήλωσε ο Δρ. Ανδρέας Κατωπόδης, επικεφαλής του Τμήματος Ανοσολογίας του Ινστιτούτου Βιοϊατρικής Έρευνας της Novartis.

Σήμερα, 900 άνθρωποι της Novartis εργάζονται στον τομέα της Μεταμόσχευσης, περιλαμβάνοντας περί τους 120 ερευνητές, δηλαδή μια από τις μεγαλύτερες ομάδες στη βιομηχανία. Αναζητούν νέους ανοσορρυθμιστικούς μηχανισμούς για τη δημιουργία ασφαλέστερων και πιο αποτελεσματικών ανοσοκατασταλτικών.

Όπως τόνισε ο κ. Κώστας Φρουζής, αντιπρόεδρος της Novartis Hellas, «στη Novartis εργαζόμαστε συστηματικά με συνέπεια και δέσμευση προκειμένου να παρέχουμε διαρκώς νέες εξελίξεις στο σημαντικό για την εταιρεία μας, την ιατρική κοινότητα αλλά και την ανθρωπότητα, τομέα της Μεταμόσχευσης και Ανοσολογίας. Είμαστε δε αισιόδοξοι ότι σύντομα με τα νέα, καινοτόμα σκευάσματα που δημιουργούνται στα εργαστήριά μας θα προσφέρουμε στους απανταχού μεταμοσχευμένους συνανθρώπους μας μεγαλύτερη επιβίωση και καλύτερη ποιότητα ζωής. ■

κυκλοσπορίνης, με την πραγματοποίηση μεταμόσχευσης καρδιάς σε επίμυες, έγινε στο Πανεπιστήμιο του Cambridge από τον κ. Άλκη Κωστάκη, σήμερα Καθηγητή της Χειρουργικής και Μεταμοσχεύσεων της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η πρωτοποριακή εργασία με τον τίτλο "Prolongation of rat heart allograft survival by Cyclosporin-A" που δημοσιεύτηκε το 1977, αποτέλεσε πραγματική επανάσταση στον τομέα της μεταμόσχευσης οργάνων, επιβεβαιώνοντας στην πράξη τις μοναδικές ανοσοκατασταλτικές ιδιότητες της κυκλοσπορίνης.

Στην Ελλάδα, η πρώτη μεταμόσχευση νεφρού από πτωματικό δότη έγινε στη Θεσσαλονίκη το 1968 από τον Καθηγητή Κ. Τούντα και τους συνεργάτες του και στην Αθήνα από τον Καθηγητή Γρ. Σκαλκέα και το συνεργάτη του Ι. Χωματά το 1971. Η πρώτη μεταμόσχευση παγκρέατος-νεφρού έγινε από τους Καθηγητές Γρ. Σκαλκέα και Α. Κωστάκη το 1989 στο Λαϊκό Νοσοκομείο Αθηνών. Η πρώτη μεταμόσχευση ήπατος έγινε το 1990 στη Θεσσαλονίκη από τους Καθηγητές Α. Αντωνιάδη και Ι. Παπαδημητρίου. Η πρώτη μεταμόσχευση

καρδιάς έγινε από τον καρδιοχειρουργό Γ. Τόλη το 1990 και η πρώτη μεταμόσχευση πνεύμονος καθώς και η πρώτη διπλή μεταμόσχευση καρδιάς-πνεύμονος έγιναν από τον Καθηγητή Π. Σπύρου το 1992. Η πρώτη διπλή μεταμόσχευση ήπατος-νεφρού, καθώς και η πρώτη διπλή μεταμόσχευση ήπατος-παγκρέατος έγιναν από τον Καθηγητή Ε. Χατζηγιαννάκη το 1992 και 1993 στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός». Τέλος, η πρώτη εμφύτευση νησιδίων παγκρέατος έγινε από τον Καθηγητή Β. Παπανικολάου στη Θεσσαλονίκη το 1999. Μέχρι σήμερα, σε ολόκληρο τον κόσμο, οι μεταμοσχεύσεις οργάνων έχουν υπερβεί το 1.000.000.

Με αφορμή τη συμπλήρωση 30 χρόνων από την ανακάλυψη των ανοσοκατασταλτικών ιδιοτήτων της κυκλοσπορίνης, η Novartis τίμησε τον Καθηγητή Αλκιβιάδη Κωστάκη για τη συμβολή του, σε μια εκδήλωση η οποία πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 8 Ιουνίου 2007 στο Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών (ΙΙΒΕΑΑ). Την έναρξη της εκδήλωσης κήρυξε ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΙΒΕΑΑ, κ. Γρηγόριος Σκαλκέας,